

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Prooemivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

LIBER QUARTVS
COMMENTARIORVM
D. VVOLBERONIS
ABBATIS SVPER CANTICVM
CANTICORVM SALOMONIS.

PROOEMIUM.

SI tantum paruitatis meæ studiū
in hoc præcipuo genere Canti-
ci apud vestram dilectionem pro-
fecisset, vt toto spiritu concitatæ
postpositi temporalium curis cum
Apostolo dicere possētis, *Orabo spi-
ritu, orabo & virtute, psallam spiritu,
psallam & virtute*, multum profe-
ctò cor meum exultaret in Domi-
no; quia non parua hæc mea esset
gratulatio dicere cum Apostolo,
*Philip. 5. gaudium & corona mea vos estis in Do-
mino*. Si enim ad modum cantatio-
nis meæ iam aliquantulum fronde-
tis in Domino, benè collaudatis cā-
ticum, quia hoc nimirum est lauda-
re canticum, canticum experiri &
modum. Quæ autem vis est Can-
tici huius? Secundum nomen eius
quod dicitur *Canticum Canticorum*,
præcellētius & sublimius ferre mē-
tem ad amorem sui Conditoris &
perfectè ab ea deponere quicquid
ad huiusmodi speculationem ex
mundi potest rebus obstare. Si ergo
istam aliquantulum expertæ estis,
dicat vobis concordia & harmo-
nia carnis & Spiritus, quos inuicem

sibi non aduersari, est pulchrè can-
re & rectè modulari. Si ancilla ser-
uit liberæ, hoc est, si caro consentit
rationi, nō est melior, neq; suauior
cōcentus, qui sūmæ placeat diuini-
tati. Hoc nempe est cātare cāticum
nouum & huiusmodi laus est in Ecclesia *Psal. 149
Sanctorū*. Siquidē laus Dei est pia vita
& conuersatio Sanctorū, quia hoc
suum tale viuere, habēt ex Dei gra-
tia & benignitate: inde Deus laudā-
dus est non ipse homo, quia nō hoc
est opus hominis, sed opus Dei ip-
sum hominem iustificantis.

Quid. n. est *Canticum nouū* nisi ve-
nerabile noui testamenti mandatū?
quid est canticum nouum cantare,
nisi veterem hominē exuere & no-
uum induere? *Exuite*, inquit Apo-
stolus *veterē hominē, & induite nouum
qui secundū Deū creatus est in iustitia &
sanctitate*; ergo iustum & sanctū esse
profectò est canticum nouum can-
tare; omnis enim sanctitatis perfe-
ctio ex Euangelicæ institutionis a-
gnoskitur instrumento. Nā cum lex
dicat *non occides*, Euangelium docet *Exod. 20.
sine causa non irascendum*, & cum lex *Matt. 15.*

Quod sit
nouum cā-
ticum can-
tare.

Ephes. 4.

K k

dicat

Quiscantet
rectè canti-
cum Do-
mini.

dicat non mæchandum, Euangelium docet, nec in concupiscentia peccandum. Talis utiq; sanctitatis perfectio nimirum noui cantici est modulatio. Hoc canticum nouū cantat Ecclesia Sanctorum, & huiusmodi decantatione frequenti peruenit ad decantandum *canticū Canticorū*. Quid nēpe est *Canticū Canticorum* cantare nisi Dominum tota mente, tota anima, tota virtute diligere? Sicut. n. *Canticū Canticorū* dicitur, q̄ omnia alia sua dignitate superet Cātica, ita charitas dici potest virtus virtutū, q̄ oēs sui excellentia præcellat virtutes.

Quid sit cātare Canticum Canticorum.

Si ergo vos o dilectæ sorores verè & syncerè Dñm diligitis, profectò
Psa. 149. *Cāticū Canticorū* cantatis: & quia laus Dei est in Ecclesia Sāctorū, in vobis certè laus Dei erit, quæ ut credimus Ecclesia Sanctorum estis, **Benedicite ergo Dominū in operibus suis, & cantate illi in cāticis labiorum vestrorum, & cytharis.** Quæcumque. n. in vobis religionis & sanctitatis insignia sunt, eius profectò opera sunt, in quibus eum benedicitis quādo hæc omnia non vestræ industriæ sed eius gratiæ ascribitis.

Vnde illi cantare debetis in *canticis labiorum & cytharis*, ne de vobis dicatur, **populus hic me labijs honorat, cor aut̄ illorum longè est à me.** Quid. n. est cantare in *canticis labiorum & cytharis*? nonne eū Dñm laudat vox & vita? tūc. n. benè cōcinunt labiū & cythara. In cythara aut̄ extenduntur chordæ de mortuorū animalium visceribus factæ, quæ ita in ligno

Isa. 29.

Marc. 7.

Quid sit cantare in Canticis labiorū & cytharis.

diuerso aptatur modo vt diuersam reddant vocem secundum tensionum & mensurarum diuersitatem. Quid ergo in *cythara* nisi mens iusti potest designari? in qua ex mortuorum animalium visceribus factæ extenduntur chordæ, quia in ea vitiorū mortificationes, quas ex SS. Patrum de hac vita subtractorum dictis & scriptis siue gestis didicit, præsentatur, quibus ita sensus suos interius exteriūque castigat, vt in auribus Dñi Sabaoth dulci modulatione carnis & spiritus concordia deprimat. Diuersitas aut̄ quædam vocum ibi quodammodo denotatur, quamdiu alio modo mortificatio superbiæ, alio modo luxuriæ, alio iracundiæ atque alio auaritiæ agitur, rectè pulcherrima quadā harmonia mens Domino Deo suo *cāticum nouum*, imò *Canticū Canticorū*, deletabiliter personare videtur: In *Canticis ergo labiorum & cytharis cantis*, quando & voce & opere Domino Deo vestræ sanctitatis officium impenditis. Si ergo ad vocem Cantici huius mens vestra aliquantulū excitata est, vt credimus ad amorē cœlestis sponsi, & si aurem cordis promptam habetis ad huiusmodi concentum magis ad ea quæ restāt vestra nos deuotio animabit. Nemo enim inuito Auditori libenter refert.

Extremam ergo partem quasi finalem huius Cantici chordam Spiritu sancto digitos mentis regente tangere incipiam, & in ea totam pro-

promissi tetrachordi consonantiã
Domino adiuuante deponam.

VERSVS V. OCTAVI

Capitis.

*Quæ est ista quæ ascendit de deserto
delicijs affluens, innixa super dilectum
suum? sub arbore malo suscitauit te, ibi
corrupta est mater tua, ibi violata est ge-
nitrix tua.*

Vox Eccle-
siae admir-
tis Iudeorũ
conuersio-
nem.

SI vocem istam Ecclesie admirãtis
de conuersione Iudæe ascribam,
absurdum non erit; quia profecto
mirandum fuit populum duræ cer-
uicis & indomabilis cordis, post
passionẽ Domini cui credere mul-
tis signis diuinitatem eius attestan-
tibus noluit, quin potius post mul-
tas ei illatas iniurias cruci affixit,
subito prædicantibus Apostolis viã
salutis arripuisse & nouæ legis dog-
ma suscepisse.

Synagoga
cur desertũ
dicatur.

Miratur autẽ & nõ sine causa, quia
magnopere attendit, *quod de deserto
ascendit, quod delicijs affluens, quod inni-
xa super dilectum ascendit. Desertũ enim
quoddam Synagoga fuit propter infi-
delitatem à Deo derelicta, sicut de
ea per Prophetam comminatur, Et
derelinquetur, inquit filia Syon sicut
vmbra culum in vinea & sicut tugurium
in Cucumerario, sicut ciuitas quæ vesta-
tur. Et Dñs in Euang. relinquetur, in-
quit, vobis domus vestra deserta. De hoc
ergo deserto Iudæa quando credidit,
per fidem ascendit, quia de illo val-
loso & infimo carnalis obseruantie
intellectu, ad spiritualem & subli-
mem Euangelicæ institutionis for-
mam transiuit. Ascendere autem non*

Matt. 23.

Ascensus
Iudæe de
deserto
quando
fuerit.

potuit nisi delicijs affluens, quia ad illã
nouã intelligentiã & gratiã subli-
mitatem peruenire non potuit, nisi
per virtutum affluentiam, & sanctæ
charitatis abundantiam. Sed his vir-
tutum delicijs affluere non potuit, nisi su-
per dilectum sanctæ Ecclesie, hoc est
Christum inniteretur, quia sine co-
operante eius gratia nulla potue-
runt ei prouenire sanctitatis & fi-
dei præconia.

Porro alio modo si ad vnãquãq;
sanctam animam respicias, superio-
ra diligenter attẽde, *vbi dilectus filias
Ierusalem adiurat, ne suscitent neq; eui-
gilare faciant dilectam, donec ipsa velit.*
Quid enim putas in hac sua dormi-
tione dilectã consecutam fuisse, vt
tantopere dilectus prohibeat iã su-
scitari & euigilari? quid inquam o-
mnipotens Deus, tam pulchrum tã
delectabile, tamque gratiosum sibi
in hac eius dormitione attẽdit. Ni-
mirũ si rectẽ consideres, magnum
quiddã & honestũ ac admiratione
dignũ dulcissimus iste dilectus pla-
cabili dignationis suę vultu intẽdit.
Miratur enim ascendentem, locum
quoque ascensionis, ascendentis ha-
bitũ, & ascendẽdi præfidiũ. Quæ est
n. ista quasi dormientis & quiescẽ-
tis ascensio nisi de terrenis ad cœle-
stia, de mũdo ad Dñm, cõtẽplatiua
subleuatio? Verũ quia multũ iuuat
ascensionẽ istam animi & corporis
solitudo, nam alia ab alia iuuatur,
quãdoquidẽ mētis defenditur soli-
tudo corporis, parũq; pdest soli-
tudo corporis, sic circa mũdi strepitũ

Anima fi-
delis quo-
modo in-
telligatur
ascendere
de deserto.